

धोरण : 7

संस्कृत

९. आम्लं द्राक्षाफलम्

स्वाध्याय

અનુવાદ

एकः शृगालः ।

एकः शृगालः वनं गच्छति ।

सः वनं गच्छति ।

पिपासा तस्य बुभुक्षा

पिपासया बुभुक्षया वनं गच्छति ।

सः वनं गच्छति ।

- એક શિયાળ છે. એક શિયાળ વનમાં જાય છે. તે વનમાં જાય છે. તેને તરસ, ભૂખ લાગી છે. તરસને લીધે ભૂખને લીધે તે વનમાં જાય છે. તે વનમાં જાય છે.

કિં ચ કરોતિ સઃ કિં ચ કરોતિ ?

વામતઃ પશ્યતિ દક્ષિણતઃ પશ્યતિ

અગ્રતઃ પશ્યતિ પૃષ્ઠતઃ પશ્યતિ

સ્વેદઃ જાયતે તૃષા જાયતે ।

- અને તે શું કરે છે, શું કરે છે? તે ડાબે જુએ છે; તે જમણે જુએ છે; તે આગળ જુએ છે; તે પાછળ જુએ છે. તેને પરસેવો થાય છે; તેને તરસ લાગે છે.

इतः गच्छति

किमपि न लभते ।

ततः गच्छति

किमपि न लभते ।

श्रान्तः जायते खिन्नः जायते

- તે આ બાજુ જાય છે; તેને કશુંય મળતું નથી. તે પેલી બાજુ જાય છે; તેને કશુંય મળતું નથી. તે થાકી જાય છે. તે દુઃખી થઈ જાય છે.

કિં ચ પશ્યતિ સઃ કિં ચ પશ્યતિ ?

પશ્યતિ દ્રાક્ષાલતામ્

સઃ પશ્યતિ દ્રાક્ષાફલમ્ ।

ઉપરિ ઉપરિ લતાસુ

દૃશ્યતે ચ તત્ ફલમ્ ।

- અને તે શું જુએ છે, શું જુએ છે? તે દ્રાક્ષની વેલ જુએ છે.
તે દ્રાક્ષ જુએ છે. અને વેલાઓ પર ઉપર ને ઉપર તેને તે
ફળ દેખાય છે.

अनुक्षणं तन्मुखे रसः जायते ।

किं च करोति सः किं च करोति ?

एकवारम् उत्पतति, द्विवारम् उत्पतति,

त्रिवारम् उत्पतति, पुनः पुनः उत्पतति ।

स्वेदः जायते श्रमः जायते

लभते न द्राक्षाफलम् ।

➤ તરત જ તેના મોંમાં પાણી આવે છે. અને તે શું કરે છે, શું કરે છે? તે એક વાર ફૂટે છે; બીજી વાર ફૂટે છે; ત્રીજી વાર ફૂટે છે. તે વારંવાર ફૂટકા મારે છે. તેને પરસેવો થાય છે; તેને થાક લાગે છે. તેને દ્રાક્ષ મળતી નથી.

किं च कथयति सः किं च कथयति ?

“आम्लं द्राक्षाफलम् !”

इत्येवं कथयति पलायते

इत्येवं कथयति पलायते ।

- અને તે શું કહે છે, શું કહે છે? “દ્રાક્ષ ખાટી છે !” આ પ્રમાણે તે કહે છે, નાસી જાય છે. આ પ્રમાણે તે કહે છે, નાસી જાય છે.

ટિપ્પણી

પિપાસા	- તરસ
બુભુક્ષા	- ભૂખ
ઇતઃ તતઃ	- આમતેમ
શ્રાન્તઃ	- થાકેલો
દક્ષિણતઃ	- જમણી બાજુ
વામતઃ	- ડાબી બાજુ
અગ્રતઃ	- આગળ

પૃષ્ઠતઃ	- પાછળ
સ્વેદઃ	- પરસેવો
તૃષા	- તરસ
ઉત્પતતિ	- ફૂટે છે
અનુક્ષણમ્	- તરત જ, બીજી જ ક્ષણે
ઇત્યેવં	- આમ કહીને
તન્મુખે	- તેના મુખમાં

स्वाध्याय

1. नीचेना शब्दोनुं मोटेथी ઉચ્ચારણ કરો.

- શૃગાલઃ
- બુભુક્ષયા
- પિપાસયા
- શ્રાન્તઃ
- સ્ત્રિન્નઃ
- દક્ષિણતઃ
- સ્વેદઃ
- દ્રાક્ષાલતામ્
- દૃશ્યતે
- અનુક્ષણમ્
- તન્મુખે
- ઉત્પતતિ
- દ્વિવારમ્
- આમ્લમ્

2. નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી તેની સામે ખરાની નિશાની કરો.

(૧) શૃગાલઃ કુત્ર ગચ્છતિ ?

શૃગાલઃ ગ્રામં ગચ્છતિ । ☐

શૃગાલઃ નગરં ગચ્છતિ । ☐

શૃગાલઃ વનં ગચ્છતિ । ☒

(२) शृगालः किं पश्यति ?

शृगालः द्राक्षाफलं पश्यति । ☒

शृगालः आम्रफलं पश्यति । ☐

शृगालः जम्बूफलं पश्यति । ☐

(३) द्राक्षाफलं दृष्ट्वा शृगालः किं करोति ?

शृगालः उपविशति । ☐

शृगालः उत्पतति । ☒

शृगालः तिष्ठति । ☐

3. નીચેની કાવ્યપંક્તિઓ પૂર્ણ કરો.

(૧) एकः शृगालः _____ खिन्नः जायते ।

➤ एकः शृगालः।

एकः शृगालः वनं गच्छति ।

सः वनं गच्छति।

पिपासा तस्य बुभुक्षा

पिपासया बुभुक्षया वनं गच्छति ।

सः वनं गच्छति।

➤ किं च करोति सः किं च करोति?

वामतः पश्यति दक्षिणतः पश्यति

अग्रतः पश्यति पृष्ठतः पश्यति

स्वेदः जायते तृषा जायते।

इतः गच्छति।

किमपि न लभते।

ततः गच्छति।

किमपि न लभते ।

श्रान्तः जायते खिन्नः जायते।

(૨) કિં ચ પશ્યતિ સઃ _____ રસઃ જાયતે ।

➤ કિં ચ પશ્યતિ સઃ કિં ચ પશ્યતિ?

પશ્યતિ દ્રાક્ષાલતામ્

સઃ પશ્યતિ દ્રાક્ષાફલમ્ ।

ઉપરિ ઉપરિ લતાસુ

દૃશ્યતે તત્ ફલમ્।

અનુક્ષણં તન્મુખે રસઃ જાયતે ।

4. આ કાવ્યનું અભિનય સહ ગાન કરો.

5. ચિંતન કરો અને ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (૧) રામઃ સીતાયાઃ વામતઃ અસ્તિ। સીતા રામસ્ય દક્ષિણતઃ અસ્તિ।
- (૨) વિનયઃ કૃષ્ણસ્ય વામતઃ અસ્તિ। કૃષ્ણઃ વિનયસ્ય દક્ષિણતઃ અસ્તિ।
- (૩) વીણાયાઃ અગ્રતઃ શીલા અસ્તિ। શીલાયાઃ પૃષ્ઠતઃ વીણા અસ્તિ।
- (૪) સુધા ઝરણાયાઃ અગ્રતઃ અસ્તિ। ઝરણા સુધાયાઃ પૃષ્ઠતઃ અસ્તિ।

6. તમારાથી અગ્રતઃ, પૃષ્ઠતઃ, દક્ષિણતઃ અને વામતઃ કોણ બેસે છે તે સમજીને વાક્યો લખો. જેમ કે, મમ દક્ષિણતઃ સુરેશઃ ઉપવિશતિ ।

- (1) મમ અગ્રતઃ અશોકઃ ઉપવિશતિ ।
- (2) મમ પૃષ્ઠતઃ મહેશઃ ઉપવિશતિ ।
- (3) મમ દક્ષિણતઃ સુશીલઃ ઉપવિશતિ ।
- (4) મમ વામતઃ પલ્લવી ઉપવિશતિ ।

Thanks

For watching